

Linards Laicens

KARJ

Atmiņu spēle 11 nodaļās

DARBOJAS:

Pirmais katlīnā
Otrais katlīnā
Pirmais cilindrā
Otrais cilindrā
Pirmais balsotājs
Otrais balsotājs
Pirmais taurētājs
Otrais taurētājs
Saimnieks
Kalps
Saimniekdēls
Saimniekmeita-žēlsirdīgā
Strādnieks
Strādnieka dēls
Māte
Bērns
Sieva
Jauneklis
Virsnieks
Kāds ar krustu
Bēglis
Bēgļe
Ievainotais
Dezertieris
Zandarms
3 kareivji
Zaldāti. Ļaudis pēc vajadzības

Pirmais kalniņā

no labās pār skatuvi uz kreiso. Monologs.

Nekad uzņēmējiem nav gājis tik grūti kā tagad. Mans kapitāls man ienes tikai 50%, tikai 50! Konjunktūra pasaules tirgū ir nelabvēlīga. Konkurence! Konkurence! Esmu apdrošinājis 100 noliktavas un pēc tam nodedzinājis. Esmu sadedzinājis 100 000 tonnas kviešu, lai saceltu cenas. Esmu nogremdējis 50 kuģus, lai iegūtu prēmiju. Bet ražošanas ienākums nepaceļas. Esmu nodzinis strādnieku algu tā, ka tie vairs nespēj strādāt. 10 000 jau ir nosprāguši nepietiekošas barības dēļ. Bet rūpniecība iet bojā. Manas tēvijas rūpniecība iet bojā. Nav tirgu! Ja mēs savu konkurentu nepiespiežam pie sienas, — mana tēvija būs pagalam! Jāpadomā par kara iemesliem!

Aiziet.

Otrais kalniņā.

Mūsu kolonijas ir par mazām. Nav kur pārdot ražojumus, bet mūsu fabrikas nevar neražot, viņās

ir ieguldīts kapitāls. Bet kapitālam jānes peļņa. Bez peļņas tas nevar pastāvēt. Tik tiešām kā es esmu kapitālists, man vajadzīga peļņa. Bez peļņas es esmu beigts. Dzīvot varu tikai tad, ja tiek paplašinātas mūsu dzimtenes kolonijas. Bet koloniju tirgu sāk ieņemt mūsu konkurents. Nāvi tam, lai es varu dzīvot! Jāpadomā par kara iemesliem.

Aiziet.

Pirmais katliņā.

Sulain! Sulain! Ei, ko guli!

Steidzīgi pār skatuvi.

Pirmais cilindrā,

baltus cimds pārlikdams no vienas rokas otrā; pastaigādamies.

Kāds brīnišķīgs laiciņš ir šodien. Šodien ir jaunavu iesvētīšana, šodien ir kapu svētki, šodien ir suņu izstādes atklāšana. Kāds brīnišķīgs laiciņš. Daba, tērpusies savās kāzu rotās, sauc visus pie savas krūts baudīt dzīves priekus. Lai mīlestība plaukst, un lai mūsu tēvijas, manas dārgās dzimtenes ļaužu pulki vairojas līdz ar muzikas skaņām un lakstīgalu dziesmām! Lai pašu zemes smaržas stiprina mūsu sirdis un demas karstā mīlestībā uz mūsu tēviju. Dievs, svētī dzimteni!

Otrais katliņā.

Sulain! Sulain! Viesmīl!

Steigšus prom.

Otrais cilindrā.

Kāds brīnišķīgs laiciņš ir šodien! Godam pildījies ir mans lieliskais prieks pieņemt mūsu armijas parādi. Brašie kareivji piecas stundas gaidīja, un viņu trītie durkļi karstajā saulē mirdzēja līdzīgi debesu zvaigznēm, kuras arī savu spožumu iegūst no saules. Mūsu ģenerāļu epoletēm līdzīgu nav visā pasaulē. Kāds brīnišķīgs laiciņš! Dievs, svētī dzimteni!

Prom.

2

Saimnieks.

Es šodien atkal lasīju avīzes.

Kalps.

Ko tad nu labu melš?

Saimnieks.

Taisās uz kariem.

Kalps.

Kas tad nu kausies?

Saimnieks.

Anglis un francūzis, serbs un bulgārs, vācietis un itālis, japānis un ķīnietis, — kas viņus visus zin!

Kalps.

Un ko mūsējs? Kurā pusē tas?

Saimnieks.

Mūsējs, ko nu par mūsējo. Mūsējs tas stiprākais. Tas vienmēr vājākā pusē.

Kalps.

Bet ja nu kāds paņem mūs sev, ko ta?

Saimnieks.

Lai tik paprovē! Bet, kad karš, tad man patīk avīzes lasīt. Tad ir ko izlasīties. Tagad būs jā-abonē pašam.

Pirmais balsotājs un strādnieks — nosēstas otrā malā.

Pirmais balsotājs.

Ja būs karš, fabrika dabūs lielus valsts pasūtījumus un jums, strādniekiem, atkal būs darbs.

Strādnieks.

Darbs, ko darbs, bet karš ir priekš mūsu nokaušanas.

Pirmais balsotājs.

Tu, biedri, jau esi par vecu. Tavos gados nevienu vairs nedzīs karā.

Strādnieks.

Bet mans dēls atrodas karadienestā.

Pirmais balsotājs.

Nu, dēlam karš laba skola. Uzdienēs par seržantu vai pat par virsnieku. Tiks dzīvē uz augšu.

Strādnieks.

Bet māte — vakar lasa avīzes un raud. Saka — nepārnāks, nošaus.

Pirmais balsotājs.

Vēl taču karš nemaz nav sācies. Tās tikai baumas, ko avīzes raksta. Mūsu prezidents pats man vakar sacīja, ka viņš darīs visu, lai mūsu tēvijai nebūtu jāiejaucas karā. Bet, ja būs jākaro, mēs vedīsim tikai aizsargāšanās karu un, bez šaubām, uzvarēsim.

Saimnieks

saskatās ar pirmo balsotāju, satiekas.

Lai tik nāk priekšā! Vai mūsu tēvijai dēlu trūkst? Kā ozoli! He-he-he — sveiks, kreisais starp kreisajiem mūsu parlamentāl

Pirmais balsotājs.

Sveiks, kaimiņpapu! Uz mūsu prezidenta veselībul

Saimnieks.

Uz uzvaru! Lai iet priekā! Ķelner, ķelner!
Lēbervursti! Nenāk, sasodītais!

Kalps

uz strādnieku.

Vai šitam dēls ies karā, ko? Balto biļeti dabūs.
Kara ārstus ar naudu piebāzīs. Ierīkosies par skrī-
verīti. Tāpēc jau študierēja.

Strādnieks.

Manu puiku noņēma diloņslimu, neievēroja
neviens.

Saimnieks

uz balsotāju.

Kad karš, tad lopi un lini vareni maksā! Lai
tik kaujas!

Pirmais balsotājs.

Pa kara laiku jūs, kaimiņtēv, varēsiet nomak-
sāt manam papum parādu par alusbrūzi.

Saimnieks.

Bet tu man kā deputāts vari tāpēc pagādāt
kādu kara padrati.

Pirmais balsotājs.

Nāc parunāsimies par to aiz kulisēm. Te tie
klausās.

Aiziet.

Strādnieks.

Es savā prātā neietu. Lai kaujas paši un lai
tirgojas paši.

Kalps.

Jāiet. Ka neiesi, nošaus.

Strādnieks.

Tev šautene rokā — šauj pretī!

Kalps.

Man bail — tu tik dumpīgi runā. Ka te kāds
nenoklausās, — nāc iesim drošākā vietā.

Prom.

3

Pirmais katliņā.

Jūsu augstā ekselence, atklājiet parlamenta
sēdi.

Pirmais cilindrā.

Augstais komerciju padomnieka kungs, nav vēl
kvoruma.

Pirmais katliņā.

Ja es pats esmu klāt, tad vienmēr ir kvorums.
Lūdzu bez plašām debatēm.

Pirmais cilindrā.

Mūsu valsts konstitūcijā paredzēts, ka parlamenta sēdē vajag būt klāt pozīcijai un viņas opozīcijai.

Pirmais katliņā.

Tad pasauciet to. Es viņu restorānā nesen redzēju pļēgurojam ar strādniekiem un zemniekiem.

Pirmais cilindrā

zvana.

Nāciet ātrāk! Sēde atklāta. Dienas kārtībā: kara pieteikšana. Vārds opozīcijai jeb balsotājam.

Pirmais balsotājs.

Mūsu partija savā programā prasa kara izbeigšanu vispār. Bet, tā kā šis ir aizstāvēšanās karš pret uzpūtīgu ienaidnieku, kurš apdraud pašu mūsu partijas eksistenci, tad mēs balsosim par karu.

Pirmais katliņā.

Man ir diezgan.

Pirmais cilindrā.

Slēdzu.

Aiziet.

Otrais katliņā.

Jūsu ekselence, kas mums šodien dienas kārtībā?

Otrais cilindrā.

Kara kredīti.

Otrais katliņā.

Iesaukt opozīciju — manas sociālistu partijas līderi.

Otrais cilindrā.

Jūras budžets. Sauszemes budžets. Gaisa budžets.

Otrais balsotājs.

Mūsu partija vienmēr ir stāvējusi par pastāvīgās armijas iznīcināšanu, tās vietā nodibinot tautas miliciju. Tagad šis laiks ir pienācis, ka ir iespējams realizēt mūsu programmu: tautas milicija būs ieviesta, apbruņojot visu tautu. Bet visu tautu apbruņot iespējams tikai tad, ja pieņem bruņošanās budžetu. Es balsoju par to. Lai dzīvo tautas milicija!

Otrais katliņā.

Karš ir iesācies. Koloniju tirgi nodrošināti. Armijas pasūtījumi manam koncernam. Sveiki, mani kungi! Man ir gods ielūgt jūs vakariņās uz Luna parku!

4

Pirmais taurētājs.

Tēvija briesmās — mana tēvija briesmās!

Otrais taurētājs.

Tēvija briesmās — mana tēvija briesmās!

Pirmais taurētājs.

Francija iebrukusi Vācijā — manā dzimtenē!

Otrais taurētājs.

Vācija iebrukusi Francijā — manā dzimtenē!

Pirmais taurētājs.

Deutschland, Deutschland über Alles!

Otrais taurētājs.

Боже, царя храни!

Pirmais taurētājs.

Mobilizācija! Mobilizācija!

Otrais taurētājs.

Mobilizācija! Mobilizācija!

Žandarms.

Kārtību! Kārtību!

Kalps

uz žandarmu.

Biju tīrumā. Sējas laiks. Sēju saimnieka miežus. Pienāca ziņa: tūliņ jāiet! Palika sētuve tīruma vidū, zirdziņš nozviedzās pakaļ. Bij jāiet. Nedabūju ne rokas nomazgāt. Redzat, kungs, vēl ar zemi.

Zandarms.

Kārtību! Kārtību!

Bērns

uz kalpu.

Tēt, tēt, ko tu no kara man atnesīsi?

Kalps.

Mana mīļā meitiņ! Mana mīļā meitiņ! Vai tu mani vēl kādreiz redzēsi?!

Bērns.

Kāpēc es tevis neredzēšu?

Kalps.

Mani nošaus.

Bērns.

Kāpēc tevi nošaus?

Kalps.

Es nezinu, bērns —

Aiziet.

Saimniekdēls.

Nu ardievu, Vidzemīte,
Nebūšu vairs šai zemē!
Dziedādami, spēlēdami
Ienaidniekus uzvarēs!

Saimniekmeita.

Apjozīs ar zobentiņu,
Cels uz stalta kumeliņ.

Saimniekdēls.

Eka nu dabūs izkauties!

Saimniekmeita.

Harij, mans Harij, tā ka neaizmirsti katru
vakaru rakstīt! Es tev sūtīšu skūpstus un matu
sprogas.

Saimniekdēls.

Dabūsim medību tiesības, izkarosim patronāta
tiesības! Tēvu iecels par baznīcas priekšnieku!

Saimniekmeita.

Tu drīz uzdienēsi par oficieri! Dabūsi ordeni,
kurš pušķos tavas krūtis!

Žandarms.

Kārtību! Kārtību!

Pirmais taurētājs.

Mobilizācija! Mobilizācija!

Otrais taurētājs.

Mobilizācija! Mobilizācija!

Jauneklis.

Neraudi, māt —

Māte.

Ja nu tu neatgriezīsies, kas man, vecai, maizi dos? Vienīgais gādnieks.

Jauneklis.

Es, māt, neesmu vienīgais, kam jāiet. Ka dzen, ko lai dara.

Māte.

Atnāksi bez rokām, bez kājām. Pats nevarēsi pelnīt; būs man jākopj. Būsi citiem par kāju pameslu.

Jauneklis.

Neraudi, māt —

Žandarms.

Kārtību! Kārtību!

Strādnieks.

Ne kakla nepaguvu nomazgāt. Kā nācu no fabrikas, tā žandarms klāt — dzīšus dzina: laikam dezertēt domājot.

Sieva.

Par to neviens nav domājis, ko mēs mājā ar bērniem ēdisim. Dzimtenes aizstāvētāji. Iesālit var dzimteni! Kāpēc tu tik domīgs?

Strādnieks.

Es domāju — šodien viņpus robežas, tai otrā dzimtenē, taisni tāpat parauj no arkla, no fabrikas — no darba. Tādus pašus kā mēs. Un tāpat sievas ar bērniem kliež. Un mums būs vienam otrs jāapkauj. Tās dzimtenes strādnieks durs man durkli krūtīs, un es duršu viņam. Par to tu padomā.

Zandarms.

Kārtību! Kārtību!

Strādnieka dēls.

Es karā neiešu! Nost karu! Jaunie strādnieki! Kas jūs dzen karā? Kapitālists. Nenokaujiet savus brāļus! Nenokaujiet cilvēkus!

Balss.

Nodevējs! Tēvijas nodevējs!

Zandarms.

Kur ir? Kur ir? UZRĀDĪT! UZRĀDĪTĀJAM SIMTS DĀLDERU!

Kāds ar krustu.

Tas tur! Tas tur!

Ķer strādnieka dēlu.

Zandarms

svilpj.

Ak tu dumpi celsi! Pret valsti! Pret pastāvošo kārtību! Nodevējs! Ienaidnieku uzpirkts! Spiegs!

Kāds ar krustu.

Nošaut! Nošaut!

Zandarms

*metas ar brauniņu uz strādnieka dēļu, šauj. Tas krīt. Kāds
ar krustu pasper ar kāju.*

Tā iet tēvijas nodevējiem!

Balsis.

Urrā! Dievs, sargi ķeizaru! Lai dzīvo mūsu
prezidents! Lai dzīvo sveiks!

Šie kauli, šī miesa,
Šī acs un šī sirds
Ir tēvu zemes tiesa,
Kamēr šī saule mirdz.

Svilpo himnas.

Tā iet tēvijas nodevējiem!

5

Kāds ar krustu.

Dieva tā tēva, tā dēla un svētā gara vārdā! Es
svētīju tavus ieročus. Lai mūsu dzimtenes ienaid-
nieks krīt no tava zobena cirtieniem kā nopļauta
zāle.

Virsnieks

nometas ceļos.

« . . . un piedodi mums mūsu parādus, kā mēs

piedodam saviem parādniekiem. Neieved mūs iekš
kārdināšanas, bet atpestī mūs no tā ļauna . . .»

Kāds ar krustu.

Ved savus ļaudis uzvarās, kas patīk tam kun-
gam, mūsu dievam. Ar viņa palīdzību mēs satriek-
sim nekaunīgo ienaidnieku. Lai tavs darbs ir par
slavu mums un mūsu dārgai dzimtenei mūžīgi mū-
žam, āmen!

Pirmais kareivis

metas pār skatuvi ar šauteni.

Urrā!

Otrais kareivis

ar granātu.

Urrā!

Trešais kareivis

tāpat; saķer krūtis ar roku, krit.

Urrā! Ai!

Saimniekdēls-seržants.

Uz durkļiem! Uz priekšu! Urrā!

Kalps

ar šauteni. Ierauga kritušo.

Mans labais biedri! Palīdziet! Palīdziet!

Strādnieks

uzskrien, apstājas.

Uzbrukumā neiet! Glābt biedri!

Saimniekdēls-seržants.

Uzbrukt! Ja neiesi, nošaušu kā suni!

Strādnieks.

Še tev suns!

Kalps.

Nāk virsū! Tie nāk virsū! Jāskrien, jādur! Ja nedursi, nodurs pašu! Oh!

Prom.

Strādnieks.

Es neduršu!

Nosviež šauteni. Pastāv. Aizskrien atpakaļ. Vēl skrien daži kareivji. Pēc brīža iet virsnieks ar binokli. Bridi tukša skatuve. Pauze.

6

Trešais kareivis.

U-de-ni! Slā-pst!

Zēlsirdīgā

paskatās 3. kareivī. Pasper ar kāju.

Nav ne pirmais, ne pēdējais. Tūkstošiem katru dienu. *Kliedz.* Sanitār, sanitār! Nāc aproc drīzāk, lai nemētājas pa kājām!

Trešais kareivis

kliedz.

Es gri-bu dzī-vot!

Kāds ar krustu.

Svētīgi tie nomiruši, kas iekš tā kunga aiz-gājuši.

Trešais kareivis.

Tu melo!

Kāds ar krustu

uz žēlsirdīgo.

Esi sveicināta, tu augsti teicamā starp māsām!
Jūs šodien izskatāties ļoti daiļa. Un kā jūs pagājušo nakti jauki sapņojāt? Man šodien priekš jums mazs pārsteigums: gredzentiņš ar krietnu briljantu.

Zēlsirdīgā.

Kāds jūs laipns!

Kāds ar krustu.

Ļoti maza laipnība: nogriezt kādam pusbeigtam pirkstu. Pašam neklājas valkāt, jo stāv rakstīts: nekrājat sev mantas virs zemes.

Virsnieks.

Ženijas jaunkundz, kāds prieks jūs šodien atkal redzēt.

Skūpsta roku.

Zēlsirdīgā.

Pēc šīs kaujas varu gratulēt ar uzvaru. Dabū-
siet paaugstinājumu! Cik patīkami!

Virsnieks.

Esmu jau stādīts priekšā uz pulkveža pakāpi
un augstāko goda zīmi: zelta zobenu ar briljan-
tiem. Tā tik bij kauja. 25% nošāvām paši: negri-
bēja, maitas, iet uz durkļiem.

Zēlsirdīgā.

Līdz kara beigām jūs uzdienēsiet līdz pilnam
generālam un tiksiet muižnieku kārtā!

Kāds ar krustu.

Lai dievs dod, ka karš vēl turpinātos; arī es
dabūšu goda krustu un vietu ar lieliem ienāku-
miem.

Zēlsirdīgā.

Tad man grūta izvēle, pie kura no jums lai
šonakt palieku.

Virsnieks.

Jūsu padevīgs kalps, Zēnijas jaunkundz.

Skūpstā roku.

Kāds ar krustu.

Krietnā māsa, palieciet ar mums abiem. Dalie-
ties kristīgi. Te pozīciju tuvumā tāds sieviešu trū-
kums, ka jābūt ļoti pieticīgiem, — patiesi, patiesi,
es jums saku.

Zēlsirdīgā.

Mans prieks un mana laimība tu esi, dzimtene!

Trešais kareivis.

Maitas!

Virsnieks.

Pat nobeigties tie nevar bez rupjībām! Vai drīkstu lūgt uz manu privātdzīvokli? Auto gaida.

Visi prom. Brīdi klusums.

7

Pirmais kareivis.

Sargies! Ej nost! Mana galva plīsīs līdzīgi šrapnelam! Es vairs nevaru izturēt! Ej nost!

Otrais kareivis.

Man sāp! Es nezinu, kur ir ievainojums. Es nezinu, vai viņš pavisam ir! Bet man sāp!

Pirmais kareivis.

Ej nost! Es nodūru piecus! Ej nost, lai es tevi arī nenoduru!

Otrais kareivis.

Nerunā! Es nezinu, cik nodūru, bet zinu tikai, ka dūru, dūru!

Pirmais kareivis.

Asinis pastāvīgi plūda no durkļa pa šautenes stobru gar manām rokām, pa piedurknēm, projām uz manām krūtīm un pa drēbēm lejup. Ne manas — viņu asinis.

Otrais kareivis.

Viens iebļāvās un pārgrieza acis baltas, bet viņa asinis iešļacās manās acīs, siltas, sarkanas! Es izvilku durkli no viņa krūtīm un vairs nekā neredzēju, bet tikai dūru, dūru!

Pirmais kareivis.

Pēc tam es atslējos pret kādu mūri un asinīs ielipušu šauteni rokās aizmiglu. Tāds bij nogurums.

Otrais kareivis.

Cik mūsu pulkā vēl ir dzīvu?

Pirmais kareivis.

Divdesmitā daļa.

Otrais kareivis.

Bet cik ievainoto ir aprakti dzīvi?

Pirmais kareivis.

Nerunā! Nerunā! Iesim prom!

Brīdi klusums, tukša skatuve; pauze.

Pirmais katliņā.

Apsveicu jūs, jūsu augstā ekselence, ar mūsu varonīgās armijas spīdošu uzvaru. Mūsu dārgā tēvija var būt lepna uz savu brašo karaspēku, mūsu slava pasaulē skanēs ilgus mūžus.

Pirmais cilindrā.

Es esmu izdevis pavēli šo vēsturisko dienu svinēt visā mūsu plašajā valstī, izkarot karogus un izdot kareivju bāreņiem pa mārciņai maizes.

Pirmais katliņā.

Brīnišķīgi jauka ir šī diena! ABCD koncerna akcijas šodien iet pāri par 300! Tas ir vēl nepiedzīvots moments mūsu dzimtenes biržā! Divi auglīgas jauniegūtās provinces, ar kurām mēs esam paplašinājuši savu tēvuzemi, bagātīgi atsver tos niecīgos zaudējumus, ko esam nesuši savas armijas rindās.

Pirmais cilindrā.

Lielgabalu gaļas mums netrūkst! To pusmiljona kritušo nav vērts pieminēt. Vēstures priekšā tie nozīmē tikai mūsu nācijas lielisko pašaizliedzību un varonību. Barbari ir satriekti! Kultūra un gars uzvarējis! Es uzaicinu klātesošos nodziedāt himnu «Dievs, svētī dzimteni!».

Noņem cepures, noliec galvas, tad aiziet.

Otrais katliņā.

Jūsu augstā ekselence, mūsu armijas stāvoklis tomēr nav tik katastrofisks, kā bija domājams, saņemot pirmās ziņas no kaujas lauka.

Otrais cilindrā.

Cik kritušu jūs rēķināt?

Otrais katliņā.

Ievainoto un kritušo skaits kopā nerasniedz miljonu. Šis skaits ir pavisam niecīgs, salīdzinot ar to, kādi zaudējumi bija jācieš mūsu ienaidniekam pie mūsu armijas atkāpšanās.

Otrais cilindrā.

Es esmu izdevis pavēli apbalvot katru kritušo varoni ar svēto dzimtenes krustu.

Otrais katliņā.

Bet EFG koncerna akcijas ir kritušās katastrofiski. Tas ir līdz šim nepiedzīvots gadījums mūsu dzimtenes vēsturē un biržā. Mums parlamentā ir jāpieprasa jauni kara kredīti. Mums ir jāuzstāda desmitkārt lielāka artilērija nekā līdz šim; mums ir jāattīsta viesuļuguns, kura sagrauj katru ienaidnieka dzīvo spēku. Mums ir jāgatavo tik daudz smacējošu gāzu, ka iespējams iznīcināt visas ienaidnieka pilsētas. Mums jābūvē jauni drednauti, kreiseri, zemūdens laivas, aeroplāni, jo tikai tehniskiem līdzekļiem mēs iznīcināsim ienaidnieka skait-

lisko pārsvaru. Mums ir jāizlieto visi jaunākie zinātnes sasniegumi, lai iznīcinātu mūsu ienaidnieku. Tāpēc — jaunus kara kreditus!

Otrais cilindrs.

Es svētī apsolos: tikmēr ieročus nenolikšu, kamēr beidzamais ienaidnieka zaldāts nebūs izdzīts no mūsu dārgās tēvijas! Es vadīšu karu līdz galīgai uzvarai. Mēs satrieksim barbarus, kuri grib iznīcināt visus mūsu gadu simteņiem ilgā darbā panāktos kultūras sasniegumus. Garam būs uzvarēt! Dievs, svētī dzimteni!

Noņem cepuri, prom.

9

Bēglis.

Nu es esmu bez mantas. Tik palika kā mugurā. Mani lopi, mani lopi! Kur ir mani lopi?

Bēgle.

Tas pārdeva savus lopus un naudu iebāza kabatā. Kas man samaksās par manu darbu pie lopu kopšanas?

Bēglis.

Ak mans rudzu lauks! Ak kviešu tīrumi! Ienaidnieks tos min saviem dzelžotiem zābakiem. Ar dievu mana dzimtene! Mana manta! Ko es bez tevis iesākšu?!

Bēgle.

Mans dēls ir kritis karā. Mans saimnieks aizbēga divjūgā ar šķirstiem un paunām. Es uz muguras savu dzimteni nevaru aiznest. Bet alga palika neizmaksāta — mans darbs ar saimnieku!

Ievainotais.

Kas atdos man manu darbaspēku? Man nav labās rokas. Mana acs ir pagalam!

Žandarms.

Izklīst! Izklīst!

Bēgle.

Mana mazā meitiņa nomira bēgļu patversmes mitrajā pagrabā. Viņai bija auksti.

Ievainotais.

Man vairs nekā nav ko zaudēt, jo es nevaru strādāt!

Dezertieris.

Vai tu, biedri, zini, kāpēc ir kari?

Ievainotais.

Kari ir tāpēc, lai izpostītu zemi, kari ir tāpēc, lai mocītu un apkautu cilvēkus un lopus, kari ir arī tāpēc, lai mums nebūtu ko ēst.

Dezertieris.

Biedri, karš ir tāpēc, lai buržujs varētu saraust savās rokās visu un pēc tam kalpināt tos, kam nav ko ēst.

Ievainotais.

Man tagad vajag mazāk ēst nekā pirms kara, jo man nav vienas rokas. Rokas tiesu mazāk. Arī tas ir par labu īpašniekam-buržujam.

Dezertieris

sviež šauteni.

Lai velns parauj karu! Es vairs šo rīku rokā neņemšu!

Ievainotais.

Tev, biedri, ir abas rokas un veselas acis. Vai tu zini, kā iespējams darīt karam galu?

Dezertieris.

Nu, kā?

Ievainotais.

Ar tiem pašiem ieročiem, ar kuriem mēs kāvām tādus pašus kā mēs paši, nezinādami, kāpēc — ar tiem pašiem ieročiem satrieksim kara cēlājus. Tāpēc nenomet ieroci. Tu nebūsi vairs dezertieris, bet uzvarētājs.

Dezertieris.

Es viens par maz.

Ievainotais.

Ir miljoni. Ej sauc. Iesaki tikai vienu vārdu:
visi sapratīs, jo tagad visi pazīst karu. Parādi tikai
kara cēlājus.

Dezertieris

paņem šauteni.

Labs ir! Karš karam!

10

Virsnieks.

Raports: jūsu augstā ekselence, mūsu zaldāti
vairs neklausā priekšniecībai.

Otrais cilindrā.

Lieciet neklausīgos apšaut.

Virsnieks.

Šāvēji pievienojas apšaujamiem.

Otrais cilindrā.

Tad mēs esam pagalam! Ak mūsu nabaga tē-
vija! Dievs, sargi dzimteni!

Otrais katliņā.

Es griezišos pie savas opozīcijas, var būt, ka
vēl nav par vēlu.

Prom.

Pirmais katliņā.

Nemiera liesmas sāk pārsvieties no uzvarētiem arī pie mums, uzvarētājiem. Lieciet pie laika dumpīgos apšaut. Jo vairāk, jo labāk.

Pirmais cilindrā.

Vakar nošauts 10 000, bet šodien — šodien tie mūs nošaus. Tie pozīcijās brāļojas. Tie skūpstās caur dzeloņdrātīm. Sarkanie karogi pland pa laukiem. Pie lielgabalu stobriem piekārti pretkara lozungi.

Pirmais katliņā.

Kur ir mūsu sociālists!? Ei, biedri, Ei, šurp!

Pirmais balsotājs.

Vai parlamenta sēde sākas?

Pirmais katliņā.

Gribēju apsveikt revolūciju jūsu personā. Ceru, ka mēs arī zem sarkaniem karogiem tāpat sapratīsimies kā parlamentā.

Ievainotais

ar karogu.

Lai dzīvo revolūcija! Karam beigas!

*Kalps, māte, pirmais taurētājs, bērns, strādnieks, bēgļe u. c.
no vienas puses.*

Sieva, otrais taurētājs, bēglis, kareivji, dezertieris u. c. no otras puses.

Sastopas vidū.

Sieva

no vienas puses.

Es visu kara laiku ticēju, ka manu vīru nokāva tie, kas viņpus dzimtenes robežas. Tagad es zinu, ka vainīgie ir tepat.

Māte

no otras puses.

Mans dēls bija strādnieka dēls. Tavs vīrs bija strādnieks. Viņi nokāva viens otru. Kā tas varēja notikt?!

Kalps.

Tas notika tāpēc, ka bija robeža: ka bija viens viņpus robežas, otrs šaipus robežas. Tas notika tāpēc, ka zemes un fabrikas īpašnieks gribēja vairāk naudas.

Ievainotais.

Tas notika tāpēc, ka mūsu darbaspēks piedereja fabrikas īpašniekam.

Pirmais kareivis.

Tas notika tāpēc, ka mēs ticējām ķeizaram un neapzinājāmies, ka mūsu rokas nopērk ne tikvien vērtību ražošanai, bet arī ražotāju apkaušanai.

Dezertieris.

Kas jādara?

Strādnieks.

Jānotriec zemes un fabriku īpašnieks. Jāiznīcina robežas.

Kalps.

Karš karam nozīmē — karš īpašniekam-buržužam!

Kareivji.

Vienojieties! Katrs karš beigsies ar kara cēlāju beigām!

Revolucionārs mītiņš.

Lozungi: «Visu varu padomēm!», «Zemi zemniekiem, fabrikas strādniekiem!», «Lai dzīvo Ļeņins!».